**Изх. № И-22-59/03.10.2022г.**

**ДО:**
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

**На вниманието на:**
Г-н Иван Шишков,
Министър на регионалното развитие и благоустройството

**Във връзка с:**
Проект за Закон за изменение и допълнение на Закона за управление на етажната собственост, публикуван в портала на Министерския съвет за обществени консултации

**Относно:**
Застраховката за Професионална отговорност, регламентирана с чл. 47б, 47б и 47г от посочения проекто-ЗИД на ЗУЕС като условие за вписване в регистъра по чл. 47в по отношение на лица-търговци, които извършват дейност по управление на етажна собственост по занятие

***Уважаеми г-н Министър на регионалното развитие и благоустройството,***

С § 28 от проекта за Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за управление на етажната собственост (ЗУЕС), публикуван в портала на Министерския съвет за обществени консултации, се предлага въвеждането в ЗУЕС нови чл. 47б, чл. 47б и чл. 47г, които предвиждат изискване за сключване на задължителна застраховка за „Професионална отговорност“ за лицата-търговци, които извършват дейност по управление на етажна собственост по занятие.

В тази връзка и в рамките на обявеното обществено обсъждане на проектозакона, от Асоциацията на българските застрахователи Ви представяме позицията си във връзка с предлаганото за регламентиране в ЗУЕС задължение за сключване на застраховка за Професионална отговорност за посочените по-горе лица, изготвена въз основа на становищата на нашите членове-застрахователни дружества, осъществяващи професионално застраховане на българския застрахователен пазар.

На първо място следва да се отбележи, че макар да изглежда лесно и удобно, нормативното въвеждане на задължителни застраховки за професионална отговорност невинаги е желателно и често не е най-доброто и полезно решение за такива силно стеснени/специализирани хипотези, особено като условие за вписване в съответния професионален регистър.

Във всяка хипотеза резонно следва внимателно да се обмисли въпросът **дали и как** това задължение ще може да бъде изпълнявано на практика, като в тази връзка следва да се отбележи, че въвеждането и администрирането на такъв силно специализиран и с много тясна база застрахователен продукт може да обуслови непропорционално големи административни тежести и финансови разходи по неговото разработване и поддържане за застрахователите и за задължените да се застраховат лица.

Предвид това считаме за препоръчително да се преоцени необходимостта от въвеждане на такава задължителна застраховка и да се обмисли такава да не бъде въвеждана в ЗУЕС и това да отпадне от законопроекта - от нормативно въвеждане в ЗУЕС на такава застраховка може да произтекат редица трудно предвидими и непропорционални спрямо ползите от нея разходи и затруднения, при това не само за застрахователите, но и за съответните задължени да се застраховат лица.

Ако въпреки това описаното задължение за застраховане на професионалната отговорност на посочените лица не отпадне от законопроекта, то следва поне да се обмисли допълнително текстът на предлаганите нови нормативни проектотекстове и най-вече на предлагания нов чл. 47г в ЗУЕС.

Следва да се преоцени на първо място момента на сключване на застраховката, респ. на представянето на доказателства за това, тъй като съобразно предлаганата с описания проекто ЗИД нормативна хипотеза застраховката ще трябва реално да бъде сключена от застрахователя с лице, което

все още не носи подлежащата на застраховане професионална отговорност – към момента на сключването на застраховката лицето все още няма да е регистрирано, по смисъла на чл. 469 от КЗ.

При това положение, ако в хода на регистърното производство лицето не бъде регистрирано по някакви причини (*несъответствие с изисквания/условия и подобни*), ще възникнат редица проблеми както за съответното лице/търговец, така и за застрахователя - сключената полица ще трябва да се прекратява, да се връщат платените премии и т.н.

Тези усложнения биха били нежелателни за всички, предвид което е препоръчително да се уреди друг по-подходящ механизъм за контрол, различен от предварителното сключване на застраховката преди вписването в регистъра – напр. въвеждане на изискване за представяне на застраховката след вписването в регистъра, като условие за ефективно започване на дейността.

Тоест, представянето на застраховката пред компетентния регистърен орган би могло да бъде регламентирано не като условие за вписване в регистъра, а за допълнително представяне след вписването, като допълнително условие за законосъобразно започване/извършване на дейността. Съответно, би следвало допълнително да се регламентира ред за текущо поддържане и представяне на застраховката пред компетентния орган и през последващи периоди, което също се явява неуредено понастоящем в проекта за изменения в ЗУЕС.

Ако изискването за предварителното предоставяне на застраховката остане, то препоръчително е поне да се уреди/предвиди възможност за представянето на застраховката като проектополица, тъй като сключването на застрахователни договори и издаването на застрахователни полици за застраховка „Професионална отговорност“ преди кандидатът за застраховане да е получил регистрация за извършване на дейността би било без основание – съответно, предвид липса на законосъобразно възникнал застраховаем интерес, би се явило в противоречие с приложимите разпоредби на КЗ.

В допълнение считаме, че ако въпреки предложението ни по-горе, задължението за сключване на такава застраховка не отпадне и остане в проекта за ЗИД на ЗУЕС, то **тази застраховка трябва задължително да получи своята адекватна и по-детайлна регламентация, съответстваща на приложимото законодателство в застрахователната сфера.** Липсата на адекватна и достатъчна в своите конкретика нормативна уредба на конкретната задължителна застраховка ще обуслови проблеми както за застрахователите, така и за задължените лица, респ.за извършваната дейност.

Както се вижда от проекторазпоредбите на обсъждания ЗИД на ЗУЕС, **застраховката по предлаганите нови чл. 47б, чл. 47в и чл. 47г няма своя детайлна регламентация в проектозакона**, като наред с това в него не е регламентирана подходяща законова делегация за нейното доуреждане чрез подзаконов нормативен акт - в т.ч. по отношение на необходимото уточняване на покритието, условията и минималните застрахователни суми, за които трябва да бъде сключена застраховката, в съответствие с чл. 468, ал. 3 от Кодекса за застраховането.

Следва да се има предвид, че застраховката Професионална отговорност представлява особен случай на застраховката Гражданска отговорност и когато тя е задължителна по закон, минималните застрахователни суми (лимити на отговорност) трябва да са конкретно определени с нормативен акт - ако такива специални (конкретни) лимити по съответна задължителна застраховка не бъдат определени изрично в нормативен акт, по презумпция ще се прилагат лимитите по чл. 468, ал.3 от КЗ, които са в размер на **500 000 лв**. за едно застрахователно събитие и **2 000 000 лв**. за всички застрахователни събития за срок от една година.

Считаме, че **прилагането на презумптивните лимити по чл. 468, ал. 3 от КЗ няма да е добре нито за застрахователите, нито за задължените лица**, тъй като с оглед коментираната професионална дейност, **тези лимити ще се явят непропорционално големи** - ще обусловят твърде голяма отговорност, респ. твърде голям риск за застрахователите и оттам висока цена, [1], особено ако се съчетае с тясната база за разпределение на риска ( т.е. *брой потенциално задължени да се застраховат лица*). Това може да резултира в нежелателна затруднения и дори в практическа невъзможност за сключване на посочените застраховки, което ще създаде проблеми както за застрахователите и за самите задължени лица, а оттам и за самата дейност **по** управление на етажна собственост по занятие, която може да се окаже практически затруднена или дори блокирана.

---

[1] *В съответствие с изискванията на чл. 115 и чл. 116 от Кодекса за застраховането (КЗ) застрахователните премии следва да бъдат определени от застрахователите при разумно актюерско допускане и в съответствие на размера на поетия риск (в т.ч. застрахователните суми-лимити на отговорност) и разходите, за да се осигури изпълнение на всички задължения във вр. със застраховката, в т.ч. за достатъчни технически резерви.*

В тази връзка е необходимо застраховката да бъде доста по-детайлно регламентирана – както по отношение на лимитите на отговорност, така и по отношение на други нейни аспекти - като това може да стане и с подзаконов нормативен акт, по силата на съответно въведена в проектозакона делегираща разпоредба.

Следва да се отбележи, че преобладаващата част от този вид задължителни застраховки, макар и обявени общо в съответните специализирани закони, са доуредени в подзаконови нормативни актове, по силата на изрично предвидена в съответния закон нормативна делегация - в общия случай с наредби, които съобразно законовата делегация се приемат след влизането на закона в сила от конкретно посочените административни органи, на които това е било делегирано по силата на съответния законов текст.

Предвид гореизложеното **считаме за необходимо в посочения проект за ЗИД на ЗУЕС**:

• Или да се регламентират конкретно условията и минималните застрахователните суми (лимити на отговорност) по застраховката за професионална отговорност за посочените **на лица-търговци, които извършват дейност по** управление на етажна собственост по занятие

• Или да се допълни изрична законова разпоредба, съгласно която условията и минималните застрахователните суми (лимити на отговорност) по застраховката за професионална отговорност ще подлежат на допълнително регламентиране със съответната Наредба, приета от МРРБ.

Вторият вариант е по-добър и именно него препоръчваме - би било правилно и уместно условията по въвежданата задължителна застраховка за професионална отговорност да се уредят именно в наредбата на МРРБ, уреждаща и други въпроси във връзка с етажната собственост и нейното управление.

За целта ще е необходимо в ЗИД на ЗП да се регламентира изрично съответната законова делегация - чрез добавяне на допълнителен текст в чл. 47б, в който изрично да се укаже, че покритието, условията и лимитите по застраховката по чл. 47б, ал.1, т.3 ще се регламентират в съответната наредба, приета от Министъра на РРБ.

В тази връзка следва да се изтъкне, че би било добре наши представители и/или експерти от застрахователния сектор да бъдат включени на възможно най-ранен етап в работата по изготвяне на наредбата, в която съобразно препоръчаната по-горе законова делегация ще се регламентират условията по тази задължителна застраховка. **Неучастието на застрахователни експерти при регламентацията на задължителни застраховки крие риск от противоречия с особеностите на нормативната уредба и добрите практики в сферата на застраховането, което е силно специализирана и твърде специфична дейност, регламентирана от особени правила.** Наредбите, регламентиращи задължителни професионални застраховки, но разработени без участието на експерти от застрахователния сектор, често създават повече проблеми отколкото решават. Примерите за това са много и за съжаление създават сериозни затруднения и несигурност в съответните професионални сфери - както за застрахователите, така и за съответно задължените да се застраховат професионалисти.

По отношение на необходимата по-детайлна регламентация на предлаганата задължителна застраховка по ЗУЕС считаме, че в съответния подзаконов нормативен акт (наредба), към който ще препрати препоръчаната от нас по-горе нормативна делегация, **ще е необходимо да се дефинира по-ясно застрахователното покритие** и да се прецизира малко по-добре кой подлежи на застраховане, респ. дали задължението се отнася и за членовете на управителните органи на съответните лица/търговци, тъй като сега има нюанс на неяснота по този въпрос.

Необходимо е да се регламентират изрично и в подходящ разумен размер конкретни минимални застрахователни суми (лимити на отговорност) по застраховката и да се уточни, че застраховката покрива отговорността на застрахованите в границите на определените в договорите застрахователни суми (лимити на отговорност). Съответно, да се регламентират нормативно както единичен лимит, така и агрегатен лимит, като се има предвид, че ***единичен лимит на отговорност*** е отговорността на Застрахователя за обезщетение на всички вреди и разходи за уреждане на претенции, възникнали вследствие на **едно** застрахователно събитие, независимо от броя на увредените лица/имущества, а ***агрегатен лимит на отговорност*** е отговорността на Застрахователя за обезщетение на всички вреди и разходи за уреждане на претенции, възникнали в резултат на **всички** застрахователни събития през срока на действие на застраховката.

Препоръчително е да се определят и посочат две отделни суми - по една за всеки от двата лимита. Може да се посочи и само една сума, но при това задължително и изрично следва **да се уточни, че тя се явява едновременно и единичен, и агрегатен лимит на отговорност.** Нерегламентирането на агрегатен лимит на отговорност би представлявало сериозен проблем за сключването на застраховката. Следва да се уточни също, че отговорността на застрахователя е ограничена и не може да надхвърли

посочените в полицата лимити на отговорност (застрахователни суми), както и че при достигането на агрегатния лимит отговорността на застрахователя по полицата се счита за изчерпана.

В регламентацията за тази задължителна застраховка следва да се конкретизират и някои стандартно изключени от покритие рискове, за които застрахователят по дефиниция не може да поеме и носи отговорност - в това число т.нар. „катастрофични рискове“ (*за вреди от война или тероризъм; пряко или косвено действие на йонизираща радиация или радиационно замърсяване; неправомерно използване на взривни материали и др.* ), както и рисковете от административни наказания, глоби, санкции и/или неустойки, включително наложени на и/или дължими от застрахованите лица. Посочените рискове следва с изрична разпоредба на наредбата да се изключат от покритието по застраховката и да се посочи, че застрахователят не носи отговорност за вредите от тяхното осъществяване, независимо от причината или причинителя.

Следва изрично да се изключи от застрахователно покритие по посочената застраховка и отговорността на застрахования за неизпълнение на негови договорни задължения (*по смисъла на чл. 429, ал.1, т.2 от КЗ*), тъй като застраховката за професионална отговорност е особена хипотеза на застраховката за обща гражданска отговорност по чл. 429 от КЗ, предвид което нейното задължително покритие може да бъде само покритието по чл. 429, ал. 1, т.1 от КЗ. Поемането на отговорност за неизпълнение на договорни задължения не може да бъде задължително покритие по задължителна застраховка, тъй като е предвидено само като допълнителна възможност в чл. 429, ал.2 от КЗ, за която е необходимо съгласието на застраховател, респ. допълнително и изрично договаряне. Предвид това изрично следва да се конкретизира, че застраховката **на лицата-търговци, които извършват дейност по** управление на етажна собственост по занятие, не покрива отговорността за неизпълнение на техни договорни задължения.

Оставаме на разположение за допълнителни становища и дискусии, при преценена от Вас необходимост и сме готови да участваме със свои експерти при разработването на подзаконова регламентация на застраховката, ако въпреки изтъкнатата вероятност за проблеми с нея се реши тя бъде въведена в ЗУЕС, чрез посочения ЗИД.

**С уважение,**

**Константин Велев,**
представител на ЗАД „АРМЕЕЦ“АД -
председател на УС и представляващ

АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛИ • СОФИЯ •